

'Jeg opfatter mit tilkøb som en investering'

Studerende shopper privatundervisning i stor stil, men er udviklingen et udtryk for en sund stræben efter den bedste karakter eller et symptom på et stadigt mere presset og konkurrenceorienteret uddannelsessystem?

Af Sven Johannesen

Oliver Lorentz Larsen har i de seneste år brugt cirka 6.000 kroner på at købe privat ekstraundervisning, der supplerer den, han får på Copenhagen Business School (CBS), hvor han læser HA Almen. Ikke fordi den 22-årige studerende er doven eller har været bagud, men fordi han vil være helt sikker på at kunne levere den optimale præstation ved de mange eksamener.

»Nogle køber hjælp, fordi de vil lettere gennem eksamenerne, mens andre, der er virkelig flittige, vil være helt sikre på at få topkarakterer. Selv bruger jeg rigtig meget tid på at studere, men jeg opfatter mit tilkøb som en investering. Hvis jeg bare kan hæve min karakter et enkelt niveau, er det virkelig penge, der er godt givet ud,« siger 22-årige Oliver Lorentz Larsen.

Indtil videre har han købt ekstra undervisning hos firmaet Aspiri, der har specialiseret sig at lave kurser, der forbereder de studerende til de enkelte eksamener. Og Oliver Lorentz Larsen er langt fra alene. Ifølge en ny undersøgelse, som DJØF har foretaget blandt 1.100 studerende medlemmer, har hver fjerde tilkøbt privat ekstraundervisning. Undersøgelsen viser store udsving mellem de forskellige uddannelsesinstitutioner, men særligt CBS skiller sig ud, for her svarer fire ud af ti, at de har betalt for ekstra undervisning. At det efterhånden er normalt at

købe privat undervisning på danske uddannelser flugter med en europæisk tendens, hvor offentlig undervisning i stigende grad bliver en basisydelse, den studerende supplerer med privatundervisning. Det forklarer forskningsleder på Center for Ungdomsforskning ved Aalborg Universitet Camilla Hutterers. Hun er ikke overrasket over undersøgelsens resultater.

»Studerendes køb af privatundervisning er en gråzone, og DJØF er de første herhjemme, der virkelig undersøger omfanget. Men generelt sker der i disse år en stigende markedsgørelse af uddannelsessystemet, og vi ser flere og flere aktører, der tilbyder privatundervisning,« siger Camilla Hutterers.

I hendes optik rider den stigende brug af privatundervisning på den bølge af new public management, der skyllede ind over uddannelsessektoren omkring årtusindeskiftet.

»Men det er et relativt nyt fænomen i Norden, hvor det særlig er blevet udbredt inden for de seneste år,« siger hun.

En væsentlig grund til, at de studerende i stigende grad betaler for at blive hjulpet, er de seneste års øgede optag af studerende.

»De mange studerende har givet mindre tid til kontakt mellem den enkelte studerende og underviserne. Samtidig er der skærpede krav til at gennemføre sin uddannelse

og bagefter få et job. Alt i alt skaber det et øget pres på den studerende for at performe, og det giver flere en grund til at tilkøbe privat støtte,« siger Camilla Hutterers, der tilføjer, at studerende også i stigende grad køber hjælp fra coaches til at håndtere udfordringer som stress.

»I dag er det ikke nok at bestå sine eksamener, det skal også gå hurtigt, og det skal gå godt,« siger hun.

Det billede understøttes af forsknings- og uddannelsespolitisk chef i DJØF Wenche Marit Quist.

»Der er mange kvalificerede kandidater, der går ledige. Det handler ikke længere om at være en god studerende med studiejob, for det har de andre også. Behovet for at skille sig ud bliver større og større, og det skaber en ond cirkel. Det kan være en delårsag til, at de studerende tilkøber mere undervisning. Selvom jeg tvivler på, at de fleste i virkeligheden har brug for det.«

Formand for Danske Studerendes Fællesråd Jakob Ruggaard mener, at konkurrencen mellem de studerende er løbet løbsk.

»Den der benhårde konkurrencekultur udfordrer også, hvor dygtige vi kan blive, for man sidder og kører sit eget ræs og undlader at dele sin viden, fordi man vil have en god karakter. Samtidig får vi banket ind i hovedet, at vi alle sammen bliver arbejdsløse,« siger han.

Men i bund og grund skyldes ud-

viklingen, at læringsmiljøerne ikke er gode nok, mener Jakob Ruggaard, der efterlyser mere feedback fra underviserne.

Udbud og efterspørgsel

At studerende betaler for privatundervisning er en gammel tradition, forklarer Wilbert van der Meer, der er sekretariatschef på CBS.

»Der er jo ikke noget nyt i, at studerende modtager manuduktion. Den slags har man haft i århundreder. Forskellen er, at mens det for 10 eller 20 år siden var ældre studerende, der for en lille skilling underviste de yngre studerende, så er det i dag sat i system i langt større skala,« siger Wilbert van der Meer, der mener, at alt mange for mange studerende spilder deres tid og penge på firmaer som Aspiri.

»Det er selvfølgelig fint nok at købe hjælp, hvis man eksempelvis har været syg i en periode. Men det er slet ikke så mange, der har behov for det, hvis de bare passer deres undervisning. Der er intet, der tyder på, at de, der køber ekstra timer, får bedre karakterer.«

Ud over meget ambitiøse stude-

rende skyldes forbruget af privatundervisning på CBS også, at firmaer som Aspiri er gode til at markedsføre sig hos usikre studerende, mener Wilbert van der Meer.

»Vi har at gøre med et meget professionelt firma, der udnytter de studerendes frygt og spiller på deres angst for at gå til eksamen. Vi er lidt efter dem, fordi de nogle gange at få folk til tro, at de ikke kan bestå prøver uden deres kurser. De er meget aggressive i deres markedsføring.«

Af samme grund advarer underviserne på CBS ofte de studerende om, at det ikke er nødvendigt at bruge penge på firmaer som Aspiri.

Oliver Lorentz Larsen fortæller, at der på de første år af uddannelsen ofte ligger reklameflyers fra Aspiri på bordene til forelæsningserne.

»Man køber tryghed og selvtilid ved at tage til deres kurser. Men noget, man også skal huske, er, at de har nogle rigtig dygtige undervisere, der sommetider er 10 gange bedre end dem, CBS liner op. Jeg er ikke så vild med Aspiris aggressive markedsføring, men det første, vi lærte på CBS, er teorien om udbud og efterspørgsel. Når efterspørgslen

FAKTA

DJØF's studielivsundersøgelse

- Undersøgelsen er foretaget som en spørgeskemaundersøgelse og er blevet sendt ud til et tilfældigt udtræk af medlemmer af DJØF Studerende i maj og juni 2014. 1.107 personer har besvaret spørgeskemaet.

Undersøgelsen viser bl.a. at:

- Hver fjerde studerende køber ekstra privat undervisning.
- 39 procent af de CBS-studerende fra undersøgelsen køber privat ekstraundervisning.

- 34 procent svarer, at de slet ikke eller i mindre grad modtager en tilstrækkelig mængde undervisning hver uge.
- 60 procent savner vejledning og feedback i forbindelse med opgaveskrivning og projektarbejde.
- 55 procent mener, at de slet ikke eller i mindre grad oplever tilstrækkelig kontakt med underviserne.

Kilde: DJØF

*Som en stor del af de CBS-studerende køber Oliver Lorentz Larsen sig til ekstra undervisning. Ikke fordi han er kommet bagud, men fordi han vil være sikker på at få topkarakterer – hver gang.
Foto: Tor Birk Trads*

er der, kommer der også et udbud. Det er jo, fordi folk har brug for støtten,« siger Oliver Lorentz Larsen.

Bedre end penge brugt på druk

At Aspiris markedsføring skulle være særligt aggressiv afvises af firmaets direktør, Stephan van Rensburg. Han tilføjer, at det primært er medstuderendes anbefalinger samt firmaet gratis introduktionstimer, som giver studerende lyst til efterfølgende at ville betale cirka 500 kroner for et eksamensforberedende weekendkursus. Risikoen for en social slagside ved privatbetalt undervisning bekymrer ikke Stephan van Rensburg. For firmaet har kunder fra både Hellerup, Tingbjerg og Brøndbystrand, forklarer han.

»De studerende bruger i forvejen en del penge på fester og modevarer, og jeg synes helt ærligt, at det er positivt, at de bruger flere penge på uddannelse i stedet for på druk.«
– Men hvorfor er det i det hele taget nødvendigt at have privatundervisning i et samfund med gratis uddannelse.

»Hvorfor kører der taxaer rundt i byen, når der er bus og metro? De

studerende kan jo gøre et væld af ting for at forbedre sig. De kan gå på nettet, købe kompendier eller studere derhjemme. Aspiri er bare et værktøj i kassen. Hvis ikke vi var her, skulle Danmark sikkert nok klare sig alligevel. Men vi sørger for, at de studerende på langt kortere tid kan samle op på pensum. Aspiri er taxaen, og man kan sagtens stadig tage cyklen eller bussen – men med taxaen kommer man dobbelt så hurtigt frem, og den ekstra tid kan folk så bruge på at forberede sig endnu mere,« siger Stephan van Rensburg. Han tilføjer, at de studerende er meget begejstrede for firmaets kurser.

»De citerer fra tilfredse kunder, som vi viser på vores hjemmeside, er så ekstremt positive, at nogle studerende tror, de er fabrikerede. Når man hjælper folk, der er dødsangst for at dumpe eksamen i statistik, til at få syv i karakter, så sker der altså noget.«

Ændrer det normale

I DJØF er man anderledes kritisk over udviklingen.

»Det er et skråplan, hvis studerende begynder at opfatte selvfinan-

sieret privatundervisning som en nødvendighed, for så er der i praksis tale om brugerbetaling. Og det ønsker hverken samfundet eller DJØF,« siger forsknings- og uddannelsespolitisk chef Wenche Marit Quist.

Også Camilla Hutters fra Center for Ungdomsforskning påpeger, at

« Vi sørger for, at de studerende på langt kortere tid kan samle op på pensum. Aspiri er taxaen, og man kan sagtens stadig tage cyklen eller bussen – men med taxaen kommer man dobbelt så hurtigt frem

Staphan van Rensburg
Direktør, Aspiri

der er behov for at få afdækket omfanget af privatundervisning.

»Vi må diskutere, hvad det gør ved vores uddannelsessystem, for det har selvfølgelig betydning, hvem der har råd og ikke har råd. Der er behov for, at vi fra samfundets side prøver at sætte dagsordenen, så der ikke bare sker et skift nedefra, uden at vi er opmærksomme på det. Hvis fire ud af 10 køber privatundervisning, er det et så højt tal, at det begynder at præge en helt studiekultur og ændrer, hvad der er normalt,« siger Camilla Hutters.

Hun frygter, at den nye studie-fremdriftsreform, som pålægger de forskellige uddannelsesinstitutioner at få de studerende hurtigere igennem, vil pålægge den enkelte studerende et yderligere pres for at købe privatundervisning for at være sikker på at bestå.

Men selv om man skulle mene, at den stigende privatundervisning er problematisk, er det ikke nødvendigvis muligt at dæmme op for udviklingen. Karakterer har stor betydning både for fremtidige jobmuligheder, men også hvis man under studiet vil udveksles til universiteter i udlan-

det. Samtidig påpeger Oliver Lorentz Larsen en vigtig, men overset grund til, at så mange køber ekstra undervisning. Nemlig at der ofte gives relative karakterer i stedet for absolutte karakterer. Det betyder kort sagt, at den enkelte studerendes karakter afhænger af klassekammeraternes eksamenspræstation. Hvis alle er på et højt niveau, bliver det sværere for den enkelte at få en høj karakter, og det tvinger ifølge Oliver Lorentz Larsen den enkelte CBS-studerende ud i en slags våbenkapløb med sine studiekammerater, hvilket gør, at mange vælger privatundervisning for at være på den sikre side. Ofte med den konsekvens, at man afholder sig fra at dele viden med sine medstuderende.

Af samme grund mener Oliver Lorentz Larsen, at man burde ændre karaktersystemet til at være absolut, så karakteren udelukkende gives ud fra den studerendes individuelle præstation, og man på den måde fjerner et unødvendigt konkurrenceelement. Samtidig burde uddannelserne være bedre til at tilbyde de studerende den vare, som i dag er på hylden hos de private udbydere.

»På et tidspunkt tog man brødet ud af munden på Aspiri, da CBS organiserede en weekend, hvor de gennemgik pensum inden eksamen i statistik. Det var en kæmpe succes,« siger Oliver Lorentz Larsen, der i bund og grund har et ambivalent forhold til privatundervisning, skønt han benytter sig flittigt af den.
– Hvad tænker du om, at udviklingen kan skabe et A- og et B-hold hos de studerende?

»Jeg kan på en måde godt se det, men der bliver jo allerede hele tiden skabt A- og B-hold ud fra folks netværk og familiebaggrund. Privatundervisning er jo bare en af tingene. Og der er jo ikke tale om astronomiske beløb. Det drejer sig om at undvære en enkelt skiferie. Og lur mig, om de, der sparer privatundervisningen væk, ikke alligevel tager en uge til Kreta i sommerferien. Og vi er trods alt civiløkonomer om nogle år, så folk burde kunne overskue at skaffe pengene. Men det burde egentligt ikke være nødvendigt.«

svej@information.dk